مقاله پژوهشي

مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان دوره دهم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۰، ۲۸۸–۲۷۹

بررسی انگیزههای انتخاب رشته تحصیلی در دانشجویان پزشکی و دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

زینب کاظمیزاده ^۱، محسن رضائیان ۱، مژده فرنودی ^۳

دریافت مقاله: ۸۹/۸/۱۱ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۸۹/۱۱/۱۲ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۸۹/۱۲/۳۳ پذیرش مقاله: ۸۹/۱۲/۱۰

چکیده

زمینه و هدف: بی تردید یکی از اساسی ترین تصمیمها برای هر انسان در طول زندگی، انتخاب شغل می باشد و افراد با انتخاب رشته تحصیلی انتخاب رشته تحصیلی در دانشجویان پزشکی و دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان بود.

مواد و روشها: در این مطالعه توصیفی- مقطعی که در سال ۱۳۸۹ انجام شد، پرسشنامهای حاوی سؤالاتی برای جمع آوری اطلاعات فردی و سؤالات مربوط به انگیزه انتخاب رشته تحصیلی به صورت جمع ایفا در اختیار دانشجویان سال اول و دوم رشتههای پزشکی و دندان پزشکی قرار گرفت (۱۴۶ دانشجو). دادهها با استفاده از آزمونهای آمار توصیفی و مجذور کای تجزیه و تحلیل شدند.

یافتهها: میزان پاسخدهی در این تحقیق ۸۹٪ بود. دانشجویان شرکتکننده، به تفکیک ۶۰٪ پزشکی و ۴۰٪ دندانپزشکی بودند. در بین دانشجویان رشته پزشکی و دندانپزشکی "داشتن موقعیت حرفهای بالا " و "موقعیت اجتماعی" جزء مهمترین انگیزهها در انتخاب رشته تحصیلی بوده است. انگیزههای " داشتن امنیت شغلی" (p=1/1)، " درآمد بالا" و "و "داشتن شغلی نیازمند تواناییهای دستی" (p=1/1) به طور معنی داری برای دانشجویان دندانپزشکی مهمتر بودند. در مقابل، اهمیت انگیزههای " ارتباط با مردم" (p=1/1) و " داشتن شغلی با چالشهای زیاد" (p=1/1) برای دانشجویان پزشکی به طور معنی داری بیشتر بود.

نتیجه گیری: انتخاب رشتههای تحصیلی پزشکی و دندانپزشکی تا حدود زیادی مربوط به برخوردار بودن از موقعیت حرفهای بالا و جایگاه اجتماعی این رشتهها میباشد. تفاوت موجود در انگیزههای انتخاب رشته تحصیلی در بین این دو رشته مربوط به ماهیت کاری آنها است.

واژههای کلیدی: دانشجویان، انگیزه، انتخاب رشته تحصیلی، دندان پزشکی، پزشکی

۱- (نویسنده مسئول) استادیار گروه آموزشی اندودانتیکس، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

تلفن : ۰۳۹۱-۸۲۲۰۰۱۳، دورنگار : ۰۳۹۱-۸۲۲۰۰۸ ، پست الکترونیک : z_kazemizadeh@rums.ac.ir

۲- استاد گروه آموزشی پزشکی اجتماعی، مرکز تحقیقات سلامت کار، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

۳- دندان پزشک، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

مقدمه

بی تردید یکی از اساسی ترین تصمیمها برای هر انسان در طول زندگی انتخاب شغل میباشد. بر این اساس، انتخاب رشته فرآیندی را برای هر فرد به دنبال خواهد داشت که در طول تحصیل با صرف هزینه و وقت زیادی آماده ورود به حرفه مربوطه می شود [۱]. امروزه قشر جوان با انگیزههای متفاوتی اقدام به انتخاب رشتههای دانشگاهی می نمایند و در بعضی مواقع بدون شناخت و علاقه وارد رشتههای مختلف دانشگاهی می شوند [۲]. در این میان گروهی از دانشجویان نیز اقدام به تغییر رشته می نمایند که ریشه در عدم شناخت کافی در مورد رشته می نمایند که ریشه در عدم شناخت کافی در مورد رشته انتخابی دارد [۱] و این امر صدمات زیادی برای فرد و جامعه به دنبال دارد.

در همین راستا، پزشکی و دندانپزشکی در کشور ما و بسیاری از کشورهای جهان از رشتههای پرطرفدار دانشگاهی است که رتبههای برتر امتحانهای ورودی را به خود اختصاص میدهند. در سالهای اخیر مطالعاتی در مورد تفاوت انگیزههای ورود دانشجویان به رشته دندانپزشکی [۳-۸] و پزشکی [۹] صورت گرفته است. بر اساس این مطالعات، انگیزههای دانشجویان دندانپزشکی نسبت به پزشکی بسیار متفاوت بوده است. به طور مثال مطالعه کتاب دانشجویان داد در حالی که دانشجویان پزشکی پزشکی بیشتر به علت خدمت به مردم به این رشته روی میآورند، دانشجویان دندانپزشکی بیشتر برای کسب میآورند، دانشجویان دندانپزشکی بیشتر برای کسب درآمد این رشته را انتخاب میکنند [۱۰].

کر مطالعه خود نشان داد دانشجویان دندانپزشکی به درآمد این رشته بیش از جنبه خدمت به مردم توجه نشان میدهند [۳]. Scarbecz و Ross و مطالعهای نشان دادند پسران در هنگام انتخاب رشته دندانپزشکی بیشتر به مسائل اقتصادی و استقلال کاری

این رشته توجه دارند در حالی که دختران به مسائل انسانی و خدمت به جامعه توجه می کنند [۱۱].

در کشور ما تعداد مطالعات در این زمینه بسیار محدود بوده [۱۳-۱۳] و با توجه به این که عوامل مختلفی مانند فرهنگ، شرایط اقلیمی، اقتصادی و ... میتوانند بر انگیزههای افراد مؤثر باشند، انجام تحقیقاتی از این دست لازم به نظر میرسد. آگاهی از انگیزههای افراد در انتخاب یک رشته دانشگاهی در شناخت برداشت آنان از ماهیت آن رشته مؤثر بوده و از یک سو می تواند به مسئولین امر در تصحیح دیدگاه داوطلبان ورود به دانشگاهها نسبت به واقعیتهای موجود در آن حرفه کمک نماید تا میزان تغییر رشته که با صرف هزینه و وقت بسیار برای دانشجو و دولت همراه میباشد، کاهش یابد و از سوی دیگر با ارتقای عوامل انگیزشی در رشتههای دانشگاهی زمینه مساعدتری در جهت پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانشجویان فراهم آید. لذا این مطالعه به منظور تعیین انگیزههای دانشجویان سال اول و دوم پزشکی و دندان پزشکی در انتخاب رشته خود در دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان صورت گرفته است.

مواد و روشها

در این مطالعه توصیفی- مقطعی جامعه مورد بررسی کلیه دانشجویان سال اول و دوم رشته پزشکی و دندان پزشکی بودند که با روش سرشماری در سال ۱۳۸۹ انتخاب شدند. پرسشنامه تهیه شده به صورت جمع ایفا در اختیار تمام دانشجویان سال اول و دوم رشتههای پزشکی و دندان پزشکی و ۵۶ نفر دندان پزشکی و آن را دندان پزشکی قرار گرفت و از ایشان خواسته شد که آن را تکمیل نموده و در همان جلسه به پژوهش گر تحویل دهند. این پرسشنامه مشتمل بر دو قسمت بود: قسمت اول شامل مشخصات فردی و قسمت دوم سؤالات مربوط

به انگیزه دانشجویان در انتخاب رشته تحصیلی خود بود Crossley که بر اساس سؤالات مطرح شده در مطالعه (10) تنظیم شده بود. این سؤالات شامل (10) تنظیم شده بود. این سؤالات شامل (10) تنظیم شده بود. این سؤالات شامل (10) تنظیم شغلی، «مراقبت از بیماران و ارتباط با «فرصتهای شغلی»، «مراقبت از بیماران و ارتباط با مردم»، «استفاده از تواناییهای شخصی» و «حیطه علاقه به علم» بود. همچنین در مطالعه Crossely تجربه کار کردن با پزشک یا دندانپزشک به عنوان یک گزینه مستقل در نظر گرفته شده بود. بعد از ترجمه سؤالات مستقل در نظر گرفته شده بود. بعد از ترجمه سؤالات رشته، روایی پرسشنامه و تأیید آن توسط همکاران متخصص در این رشته، روایی پرسشنامه توسط کارشناسان تأیید شد و در اختیار دانشجویان قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ قابل قبول بود (20)

در مقدمه پرسشنامه از دانشجویان خواسته شد میزان تأثیر هر کدام از سؤالات پرسشنامه در انتخاب رشتههای پزشکی و دندانپزشکی را با علامت زدن یکی از گزینههای «مهم» یا «بی اهمیت» مشخص کنند. سپس دادههای حاصل از مطالعه با استفاده از نسخه ۱۴ نرم افزار آماری SPSS و آزمونهای آمار توصیفی و آمار تحلیلی (آزمون مجذور کای) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و p < 0.00

نتايج

از ۱۴۶ پرسش نامه توزیع شده در بین دانشجویان سال اول و دوم رشته های پزشکی و دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در سال ۱۳۸۹، ۱۳۰ پرسش نامه (۸۹٪) بازگردانده شده که از این تعداد ۷۸ نفر (۴۰٪) دانشجوی رشته پزشکی و ۵۲ نفر (۴۰٪) دانشجوی رشته دندان پزشکی بودند. میانگین سنی در رشته پزشکی در رشته پزشکی $7./1\pm1/$ و در رشته دندان پزشکی $7./1\pm1/$ و در رشته دندان پزشکی کل دانشجویان $7./1\pm1/$ بود. از مجموع ۸۹ نفر

(۵/۸/۸) دختر شرکت کننده در این مطالعه، ۵۴ نفر (۶۹/۲) در رشته پزشکی و ۳۵ نفر (۶۷/۳) در رشته دندان پزشکی مشغول به تحصیل بودند. همچنین از مجموع ۴۱ نفر (۳۱/۵٪) پسر شرکت کننده در این مطالعه، ۲۴ نفر (۳۰/۸٪) در رشته پزشکی و ۱۷ نفر (۳۲/۷٪) در رشته دندان پزشکی مشغول به تحصیل بودند. میانگین سنی در دختران (-7.4) و در پسران میانگین سنی در دختران (-7.4) و در پسران (-7.4) سال بود.

در جدول ۱ توزیع فراوانی انگیزههای مهم دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی در انتخاب رشته در ۶ حیطه انگیزشی ارائه شده است. براساس این جدول، انگیزه «داشتن موقعیت حرفهای بالا» و «موقعیت اجتماعی» جز مهمترین انگیزهها در انتخاب رشته تحصیلی در دانشجویان رشته پزشکی و دندانپزشکی بوده است. در حالی که در دانشجویان پزشکی، انگیزه «داشتن شغلی نیازمند تواناییهای دستی» و در دانشجویان نیازمند تواناییهای دستی» و در دانشجویان تأثیر را در انتخاب رشته داشته است.

جدول ۲ توزیع فراوانی انگیزههای مهم دانشجویان دختر و پسر هر دو رشته را در ۶ حیطه انگیزشی نشان میدهد. بر اساس این جدول انگیزه «ساعات کاری منظم» (P=-1/1) و «داشتن شغلی نیازمند تواناییهای دستی» طور معنی داری مهمتر از دانشجویان دختر رشته دندان پزشکی بوده طور معنی داری مهمتر از دانشجویان دختر پزشکی انگیزه است. در حالی که دانشجویان پسر رشته پزشکی انگیزه «داشتن شغلی پر مسئولیت» (p=-1/1)، «شغلی با چالشهای زیاد» (p=-1/1/1) و «ارتباط با مردم» چالشهای زیاد» (p=-1/1/1/1) و سرتباط با مردم» پسر رشته دندان پزشکی دانشجویان پسر رشته بن سر رشته پزشکی دانشجویان پسر رشته پزشکی، دانشجویان پسر رشته پزشکی، دانشجویان پسر رشته

دندان پزشکی انگیزه «داشتن امنیت شغلی» ($p=\cdot/\cdot \Delta$) و انتخاب رشته خود مؤثرتر دانستهاند. «داشتن شغلی نیازمند توانایی دستی» ($p=\cdot/\cdot \Upsilon$) را در

جدول ۱- مقایسه توزیع فراوانی انگیزه های انتخاب رشته تحصیلی در دانشجویان بر حسب رشته تحصیلی

·/· 9 9A/1 A9 ·/ 7 99/7 AA ·/ ** A*/\$	حیطههای انگیزشی موقعیت و امنیت اجتماعی داشتن موقعیت حرفهای بالا ۱۸/۸ داشتن موقعیت اجتماعی ۱۸/۸ داشتن امنیت شغلی ۱۹/۸ داشتن امنیت شغلی ۱۹/۸
•/T• 98/T AA •/•۴* A4/8 81	داشتن موقعیت حرفهای بالا ۱۸/۸ داشتن موقعیت اجتماعی ۱۸/۵
•/T• 98/T AA •/•۴* A4/8 81	داشتن موقعیت اجتماعی ۵۱۸
·/·۴*	
, , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,	داشته امنیت شفا
·/· *	داشتن استعالی
	در آمد بالا
	ماهیت شغل
./11 69/8	ساعات کاری منظم م
./49 44/9	داشتن شغل پر مسئولیت ۲/۳
·/٣٣ YA/A 81	داشتن شغل مستقل و بی واسطه
	فرصت شغلى
٠/٩٩٩ ۵٣/٨ ۵٢	داشتن فرصتهای شغلی متنوع ۸/٪
·/999	داشتن شغل جالب و جذاب
·/· 1* 19/T F	داشتن شغلی با چالشهای زیاد
	مراقبت از بیماران و ارتباط با مردم
·/۶۴	زمینه کمک و خدمت رسانی به مردم
·/· T*	ار تباط با مردم
	استفاده از تواناییهای شخصی
·/··)* ۵۵/A	داشتن شغلی نیازمند تواناییهای دستی ۴/۴
•/40 84/9	داشتن شغلی نیازمند تواناییهای ذهنی 🗥
	علاقه به علم
۰/۶۰ ۵ ۵۵	وجود فرصتهای تحقیقاتی ۱/۱
·/1·	$- \lambda$ علاقهمندی شخصی به علم
•/ \D•	داشتن شغلی با پایه علمی ۹ ۸/۹
·/999	داشتن تجربه کار با پزشک و دندانیزشک ///

آزمون مجذور کای $p<\cdot/\cdot \Delta^{\circ}$ معنی دار در نظر گرفته شد.

جدول ۲- مقایسه توزیع فراوانی نسبی انگیزههای "مهم" برای دانشجویان پسر و دختر بر حسب رشته و حیطههای انگیزشی

رشته تحصیلی حیطههای انگیزشی	دختر			پسر		
	دندان پزشکی(٪) n=۳۵	پزشکی(٪) n=۵۴	P- Value	دندان پزشکی(٪)	پزشکی(٪)	
				n=1Y	n=Yf	P- Value
موقعیت و امنیت اجتماعی	•					
داشتن موقعیت حرفه ای بالا	1 • •	// /۹	•/• ٧٧	94/1	91/7	•/999
داشتن موقعيت اجتماعى	94/1	٨٧	./141	94/1	91/7	•/999
داشتن امنیت ش غ لی	ΛΔ/Υ	۲۵/۹	./٢9۴	17/4	۵٠	٠/٠۵*
در آمد بالا	YY /1	۶۳	•/٢۴٢	94/1	۵۴/۲	•/••۶*
ماهیت شغل						
ساعات کاری منظم	V1/4	44/4	•/• ٢٨	۳۵/۳	۳۷/۵	•/٩٩٩
داشتن شغل پر مسئولیت	47/9	٣٨/٩	٠/٨٢۶	14/8	۵٠	٠/٠۵
داشتن شغل مستقل و بی واسطه	YY /1	٧٠/۴	•/878	17/4	۶۲/۵	٠/٢٩۶
فرصت شغلی						
اشتن فرصت های شغلی متنوع	۶٠	۵۱/۹	٠/۵١۶	41/7	۵۸/۳	٠/٣۵٠
اشتن شغل جالب و جذاب	٨٠	۸۵/۲	·/۵Y·	94/1	AY/A	٠/۶۲٩
داشتن شغلی با چالشهای زیاد	YY/9	۳۵/۲	./۲۴۶	١١/٨	۵۸/۳	٠/٠٠٣*
مراقبت از بیماران و ارتباط با مردم						
مینه کمک و خدمت رسانی به مردم	P\7A	۸۵/۲	•/٧٧۴	٧۶/۵	۸۳/۳	٠/۶٩٨
رتباط با مردم	٧۴/٣	۲ ٩/۶	٠/۶٠٨	47/1	91/7	•/••٣
ستفاده از تواناییهای شخصی						
داشتن شغلی نیازمند تواناییهای	۵۴/۳	۲۵/۹	٠/٠١٣	۵۸/۸	۲٠/٨	•/•٢١*
دستى						
داشتن شغلی نیازمند تواناییهای	87/9	84/X	•/٩٩٩	84/V	۸۳/۳	•/٢٧•
ذهنی						
علاقه به علم						
وجود فرصتهاى تحقيقاتى	۵۱/۴	۵۱/۹	•/٩٩٩	47/1	۶۲/۵	٠/٣۵٨
علاقمندی شخصی به علم	٧۴/٣	۸۱/۵	•/449	۵۲/۹	٧ ٩/٢	٠/٠٩٨
داشتن شغلی با پایه علمی	۸۲/۹	٨٧	٠/٧۶٠	٧۶/۵	۸۳/۳	٠/۶٩٨
داشتن تجربه کار با پزشک و	40/V	۳۸/۹	• 88 •	۲۳/۵	٣٣/٣	٠/٧٢٩
دندانپزش <i>ک</i>						

* p< ۰/۰۵ معنی دار در نظر گرفته شد.

آزمون مجدور کای

بحث

ارزیابی انگیزههای دانشجویان دندانپزشکی و پزشکی در این تحقیق نشان داد که انگیزههای «داشتن امنیت شغلی» و «درآمد بالا» به طور معنی داری برای دانشجویان دندان پزشکی مهمتر از دانشجویان پزشکی میباشد. این یافتهها با نتایج مطالعه Crossley در بررسی انگیزههای دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی در کشور انگلستان همخوانی داشت [۱۰]. در بررسی انگیزههای ورود به رشته دندان پزشکی در دانشگاههای تهران و شهید بهشتی، درآمد به عنوان یک عامل تعیین کننده در انتخاب رشته از سوی دانشجویان در نظر گرفته نشده بود [۱۳] در حالی که در مطالعات انجام شده در دانمارک و دانشگاه سیدنی استرالیا، درآمد سومین اولویت دانشجویان دندان پزشکی در انتخاب رشته تحصیلی خود بوده است [۱۴، ۴]. به نظر مىرسد توجه به درآمد و امنيت شغلى به عنوان دو عامل مهم در رشته دندان پزشکی نسبت به پزشکی، ناشی از تلقی افراد از شرایط مناسب کاری و معیشتی برای دندان پزشکان می باشد. با در نظر گرفتن این موضوع که پزشکی جزء مشاغل پر مسئولیت میباشد، لذا برنامهریزی در سطح کلان باید به سمت و سویی گرایش نماید که علاوه بر توجه به نیازهای علمی دانشجویان پزشکی، آینده کاری روشن و تسهیلات بیشتری برای آنان فراهم گردد.

بیش از ۹۰٪ از دانشجویان دندان پزشکی و بیش از ۹۰٪ دانشجویان پزشکی شرکتکننده در این مطالعه، انگیزه «موقعیت حرفهای بالا» و « موقعیت اجتماعی» را در انتخاب رشته خود مهم دانستهاند. Vigild و همکاران در یک مطالعه دراز مدت نشان دادند که نقش عامل احترام اجتماعی در انتخاب حرفه دندان پزشکی رو به افزایش است [۱۴]. در تحقیقی دیگر Gerbert و همکارانش نشان دادند که دندان پزشکان به تنهایی و

همچنین در مقایسه با مشاغل دیگر از احترام اجتماعی زیادی برخوردارند [۱۵]. Al-Bitar در یک مطالعه بر روی دانشجویان دندانپزشکی در کشور اردن موقعیت اجتماعی را مهمترین انگیزه در انتخاب این رشته دانست [۸]. در حالی که در انگلستان اهمیت این عامل در بین دانشجویان دندانپزشکی ۶٪ و در دانشجویان پزشکی دانشجویان دندانپزشکی ۶٪ و در دانشجویان پزشکی رشته دندانپزشکی در دانمارک فقط ۹٪ آنان موقعیت اجتماعی این رشته را به عنوان انگیزهای مهم در انتخاب خود دانستهاند [۱۴]. شاید این موضوع در ایران همانند اردن ناشی از آن است که در این کشورها داشتن عناوینی مانند دکتر، برای فرد اعتبار و احترام مضاعفی را از نظر اجتماعی به همراه دارد، لذا دانشجویان در هنگام انتخاب این رشتهها توجه خاصی به منزلت خود در جامعه نشان این رشتهها توجه خاصی به منزلت خود در جامعه نشان

در این تحقیق انگیزههایی چون «داشتن شغلی با چالش زیاد» و « ارتباط با مردم» در انتخاب رشته دانشجویان پزشکی به طور معنیداری مهمتر از دانشجویان دندانپزشکی بوده است. همچنین بیش از ۸۰٪ دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی انگیزه «کمک و خدمترسانی به مردم» را مهم دانستهاند که در این مورد نیز دانشجویان پزشکی درصد بیشتری را به خود اختصاص دادهاند. نتایج حاصل از این تحقیق در این زمینه با مطالعه گونهای میباشد که پزشکان در طول دوره کاری خود با افراد بیشتر و فرهنگهای متنوعی برخورد دارند. بنابراین، در کنار چالشهای زیاد این حرفه، حس نوع دوستی و رضایت حاصل از کمک و خدمترسانی به بیمار باعث میشود پزشکان وقت زیادی را به بیماران خود اختصاص میشود پزشکان وقت زیادی را به بیماران خود اختصاص در دارتباط بیشتری با آنان داشته باشند. لذا احتمال

میرود که ارتباط با مردم به عنوان یکی از انگیزههای انتخاب رشته تحصیلی پزشکی ناشی از آگاهی دانش آموزان با این موضوع باشد.

بر خلاف نتایج دو مطالعه قبلی در دانشکدههای دندانپزشکی ایران که کار با دست را دارای کمترین تأثیر بر تصمیم گیری دانشجویان دندانپزشکی در انتخاب حرفه خود دانستهاند [۱۳–۱۲] در مطالعه حاضر، دانشجویان دندانپزشکی به طور معنیداری انگیزه «داشتن شغلی دندانپزشکی به طور معنیداری انگیزه «داشتن شغلی نیازمند تواناییهای دستی» را بیشتر از دانشجویان پزشکی مهم دانستهاند. با توجه به رابطه نزدیک علم و هنر در دندانپزشکی، برای موفقیت در این رشته باید علاوه بر تسلط بر جنبههای تئوری، مهارت دست فرد نیز افزایش یابد، لذا انتظار میرود دانشآموزان هنگام انتخاب این رشته به این موضوع توجه بیشتری نمایند. به طوری که در مطالعهای دانشجویان سوئدی امکان کار با دست را مهم ترین علت انتخاب رشته دندانپزشکی دانستهاند مهم ترین علت انتخاب رشته دندانپزشکی دانستهاند

تعدادی از دانشجویان شرکتکننده در این مطالعه «داشتن تجربه کار با پزشک و دندانپزشک» را به عنوان عامل مؤثر در انتخاب خود تلقی کردهاند. در مطالعه درته در انتخاب خود تلقی کردهاند. در مطالعه دندانپزشکی تجربه کار کردن با پزشک و دندانپزشک را در انتخاب رشته خود مؤثر دانستهاند [۱۰]. دانشآموزان قبل از ورود به دانشگاه اطلاعات کمی در مورد رشتههای دانشگاهی دارند به طوری که مشاهده میشود تعدادی از آنان بعد از ورود به دانشگاه نسبت به رشته تحصیلی خود از رضایت کامل برخوردار نیستند. بنابراین، در راستای تحصیل در رشتههای پزشکی و دندانپزشکی، تجربه قبلی کار کردن با پزشک و دندانپزشک می تواند تجسم روشنی از آینده حرفهای و معضلات و مشکلات همراه با این رشته از آینده حرفهای و معضلات و مشکلات همراه با این رشته

را به دانش آموزان بنمایاند تا آنها با دیدی بازتر و آمادگی بیشتر، رشتههای پزشکی و دندان پزشکی را انتخاب کنند. در این مطالعه دانشجویان پسر دندان پزشکی انگیزه «داشتن شغلی با توانایی دستی» و «امنیت شغلی» را به طور معنی داری بیشتر از دانشجویان پسر پزشکی در انتخاب رشته خود مهم دانستهاند در حالی که انگیزه «داشتن شغلی پرمسئولیت»، «داشتن شغلی با چالشهای زیاد» و «ارتباط با مردم» در دانشجویان پسر پزشکی به طور معنی داری مهمتر از پسران رشته دندان پزشکی تلقی شده است. با توجه به افزایش بیرویه فارغالتحصیلان رشته پزشکی که باعث مشکلات عدیده در بازار کار این رشته شده است، توجه پسران به رشته دندانپزشکی به عنوان رشتهای که هنوز دارای امنیت شغلی میباشد امری دور از انتظار نیست. نتایج حاصل از مطالعه Sadr Arhami و همکاران بر روی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نشان داد که میانگین نمرات نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی خود پایین تر از حد قابل قبول بود و اکثر دانشجویان در این رشته نگرش مناسبی از آینده خود ندارند [۱۷]. به نظر میرسد که چون پزشکان در بسیاری موارد ارتباط نزدیکی با نجات جان بیماران دارند، پسران در انتخاب این رشته به چالش برانگیز بودن، مسئولیت بالا و ارتباط با مردم توجه بیشتری نسبت به رشته دندان پزشکی نشان دادهاند.

در این تحقیق، دانشجویان دختر دندانپزشکی انگیزه «ساعات کاری منظم» و «داشتن شغلی نیازمند تواناییهای دستی» را در انتخاب رشته خود به طور معنیداری مهمتر از دانشجویان دختر پزشکی دانستهاند. از آنجا که مسئولیت اصلی کارهای خانه و تربیت فرزندان بر دوش زنان است لذا وجود ساعات کاری منظم در رشته

از دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی به طور تصادفی از دانشگاههای مختلف کشور انتخاب شوند تا با انجام چنین مطالعهای در یک جمعیت وسیعتر نتایج حاصله قابل تعمیم باشد.

نتيجهگيري

بر اساس این مطالعه هر چند تفاوتهایی در انگیزه انتخاب رشته پزشکی و دندان پزشکی موجود میباشد، ولی به طور کلی انتخاب این رشتهها ریشه در کسب موقعیت اجتماعی و حرفهای بالاتر داشته است.

تشکر و قدردانی

یافتههای این تحقیق از یک پایان نامه مصوب دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان استخراج شده است. بدین وسیله از کلیه دانشجویان مقطع علوم پایه پزشکی و دندان پزشکی که در این پژوهش شرکت نمودهاند، قدردانی می شود.

دندان پزشکی نسبت به پزشکی مزیتی مهم برای خانمها میباشد.

توجه دانشجویان هر دو رشته در این مطالعه به موقعیت حرفهای و اجتماعی پزشکی و دندانپزشکی به عنوان انگیزههای برتر در انتخاب این رشتهها، حاکی از آن است که با وجود مشکلات متعدد همچنان این مشاغل طرفداران زیادی دارند، لذا شایسته است در جهت شناسایی این مشکلات و کمک به رفع آنها گامهای مؤثرتری برداشته شود.

به طور کلی، شباهتهای موجود در این مطالعه با نتایج مطالعات دیگران می تواند ناشی از ماهیت ثابت این رشتهها در نقاط مختلف دنیا باشد. اختلافات موجود بین نتایج این مطالعات را نیز می توان به علت تفاوت در فرهنگها و وضعیت اقتصادی مناطق مورد بررسی ذکر نمود. لذا پیشنهاد می شود به منظور دقت بیشتر، تعدادی

References

- [1] Rice CD, Hayden WJ, Glaros AG, Thein DJ. Career changers: dentists who choose to leave private practice. *J Am Coll Dent* 1997; 64(1): 20-6.
- [2] Tajkey J, Sorori-Zanjani R, Mazloomzade S, Jafari M. University Entrance Motivations of Pharmacy Students of Zanjan Pharmacy School. *J Develop Educ Zanjan Med Univ* 2008; 1(1): 29-35. [Farsi]
- [3] Zadik D, Gilad R, Peretz B. Choice of dentistry as a career and perception of the profession. *J Dent Educ* 1997; 61(10): 813-6.
- [4] Brand AA, Chikte UM, Thomas CJ. Choosing dentistry as a career, a profile of entering students (1992) to the University of Sydney, Australia. *Aust Dent J* 1996; 41(3): 198-205.

- [5] Lawson WR. The choice of dentistry as a career. N Z Dent J 1976; 72(329): 155-8.
- [6] Gietzelt D. Social profile of first-year dentistry students at the University of Sydney. Aust Dent J 1997; 42(4): 259-66.
- [7] Rice CD, Glaros AG, Shouman R, Hlavacek M. Career choice and occupational perception in accelerated option and traditional dental students. J Dent Educ 1999; 63(4): 354-8.
- [8] Al-Bitar ZB, Sonbol HN, Al-Omari IK. Reasons for choosing dentistry as a career by Arab dental students. Eur J Dent Educ 2008; 12(4): 247-51.
- [9] Vaglum P, Wiers-Jenssen J, Ekeberg O. Motivation for medical school: the relationship to gender and specialty preferences in a nationwide sample. *Med Educ* 1999; 33(4): 236-42.
- [10] Crossley ML, Mubarik A. A comparative investigation of dental and medical student's motivation towards career choice. *Br Dent J* 2002; 193(8): 471-3.
- [11] Scarbecz M, Ross JA. Gender differences in firstyear dental students' motivation to attend dental school. *J Dent Educ* 2002; 66(8): 952-61.

- [12] Hashemipour M. Dental Students' Motivation for Entering Dentistry in Kerman School of Dentistry. *Iranian J Med Educ* 2006; 6 (1): 109-15. [Farsi]
- [13] Ravaghi V, Sadr AR, Borzabadi Farahani N. The motivation of dental students to enter the dental school in 2003. *Beheshti Univ Dent J* 2005; 22(4): 597-604. [Farsi]
- [14] Vigild M, Schwarz E. Characteristics and study motivation of Danish dental students in a longitudinal perspective. Eur J Dent Educ 2001; 5(3): 127-33.
- [15] Gerbert B, Bernzweig J, Bleecker T, Bader J, Miyasaki C. How dentists see themselves, their profession, the public. *J Am Dent Assoc* 1992; 123(12): 72-8.
- [16] Widstrom E, Birn H, Haugejorden O, Martinsson T. Dental students' views on their education and study circumstances in Nordic countries. *Swed Dent J* 1990; 14(3): 123-9.
- [17] Sadr Arhami N, Kalantari S, Atarod S. Medical Students Attitude Towards their Field of Study and Future Career. *Iranian J Med Educ* 2004; 4 (1): 76-81. [Farsi]

Evaluation of Motivations for Choosing Field of Study Among Medical and Dental Students of Rafsanjan University of Medical Sciences

Z. Kazemizadeh¹, M. Rezaeian², M. Farnoodi³

Received: 02/11/2010 Sent for Revision: 01/02/2011 Received Revised Manuscript: 22/02/2011 Accepted: 01/03/2011

Background and Objectives: Undoubtedly, looking for a suitable job is one of the most important issues in everybody's life including students and a student's area of study has a great impact on this issue. The aim of this study was to assess motivations underlying the field of study choice in medical and dental students of Rafsanjan Medical University.

Materials and Methods: In this descriptive cross-sectional study in 2010, questionnaires included demographic information and questions about the students' motives were given to the medical and dental students of the first and second years (146 students). The data were analyzed by descriptive statistics and Chi-square test.

Results: The response rate to the questionnaires was 89%. Sixty percent and 40% of the participants were medical and dental students respectively. The most important motivations among both students were "High professional status" and "Prestigious social standing". The motives of "Provides a secure career" (p=0.04), "High income" (p=0.01) and "Requires use of manual skills" (p=0.001) were significantly more important for dental students. Medical students, in contrast to their dental counterparts, were significantly more likely motivated by factors relating to "Interacting with other people" (p=0.02) and "Challenging career" (p=0.01).

Conclusion: Choosing field of study by medical and dental studying likely related to their high professional and prestigious social status. The difference between the motivations of choosing the area of study is possibly related to the different nature of these two academic disciplines.

Key words: Students, Motivation, Study choice, Dentistry, Medicine

Funding: This research was founded by Rafsanjan University of Medical Sciences.

Conflict of interest: None declared.

Ethical approval: The Ethics Committee of Rafsanjan Medical University approved the study.

How to cite this article: Kazemizadeh Z, Rezaeian M. Farnoodi M. Evaluation of Motivations For Choosing Field of Study Among Medical and Dental Students of Rafsanjan University of Medical Sciences. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2012; 10(4): 279-88. [Farsi]

¹⁻ Assistant Prof., Dept. of Endodontics, Faculty of Dentistry, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran Corresponding Author, Tel: (0391) 8220013, Fax: (0391) 8220008, E-mail:z kazemizadeh@rums.ac.ir

²⁻ Prof., Dept. of Social Medicine, Occupational Environmental Research Center, Faculty of Medicine, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

³⁻ Dentist, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran